

Bruksela, 28 listopada 2022 r.
(OR. en)

15361/22

JEUN 180
SOC 655
EDUC 409
GENDER 195
DIGIT 225

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Dotyczy:	Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie promowania wymiaru międzypokoleniowego w obszarze młodzieży w celu wspierania dialogu i spójności społecznej

Delegacje otrzymują w załączeniu wyżej wskazane konkluzje Rady, które Rada (ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu) zatwierdziła na posiedzeniu w dniach 28–29 listopada 2022 r.

Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie
promowania wymiaru międzypokoleniowego w obszarze młodzieży w celu wspierania dialogu
i spójności społecznej

RADA I PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH ZEBRANI
W RADZIE,

DOSTRZEGLSZY, ŻE:

1. europejski cel młodzieżowy nr 3 w strategii UE na rzecz młodzieży, zatytułowany „Włączające społeczeństwa” polega na zapewnieniu „większej liczby miejsc, możliwości, zasobów i programów w celu wspierania dialogu¹ i spójności społecznej, a także zwalczanie dyskryminacji i segregacji”, a europejski cel młodzieżowy nr 4 zatytułowany „Informowanie i konstruktywny dialog” polega na zapewnieniu, by osoby młode angażowały się w partycypacyjny i konstruktywny dialog;
2. Europejski Rok Młodzieży (2022) potwierdza potrzebę wzmocnienia pozycji, uhonorowania, wspierania i angażowania osób młodych, aby zapewnić należyte uwzględnienie ich interesów i potrzeb w działaniach politycznych we wszystkich obszarach polityki², przy wykorzystaniu istniejących możliwości na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Międzypokoleniowy wymiar polityk dotyczących młodzieży okazuje się mieć kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów roku i zabezpieczenia jego spuścizny w sposób spójny społecznie;

¹ Do celów niniejszych konkluzji Rady „dialog” rozumie się jako dialog międzypokoleniowy.

² Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2316 z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży (2022), Dz.U. L 462 s. 1.

3. praca z młodzieżą może między innymi pomóc w angażowaniu osób młodych z różnych środowisk i żyjących w różnych warunkach, w tym osób młodych o mniejszych szansach, w różnego rodzaju międzypokoleniowe projekty i działania oraz może służyć jako cenny instrument wspierania dialogu międzypokoleniowego, solidarności międzypokoleniowej i wyrównywania szans między pokoleniami, a także budowania pozytywnych relacji między ludźmi z różnych pokoleń;
4. rady młodzieżowe, organizacje młodzieżowe, struktury pracy z młodzieżą, sieci młodzieżowe i nieformalne grupy osób młodych mogą odgrywać ważną rolę w promowaniu dialogu międzypokoleniowego oraz wyrównywania szans między pokoleniami i solidarności międzypokoleniowej. Dzięki swojemu doświadczeniu³ i praktycznej wiedzy tworzą one przestrzeń dla eksperymentów i mogą przyczynić się do odkrywania innowacyjnych rozwiązań w zakresie współpracy między pokoleniami i innowacyjnych rodzajów takiej współpracy;
5. pandemia COVID-19 i rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie, które spowodowały bezprecedensowy napływ ukraińskich uchodźców do Europy w 2022 r., pokazały, że wolontariusze w każdym wieku mają w społeczeństwach istotne znaczenie dla zwiększania odporności społecznej w obliczu sytuacji kryzysowych. Działając jako wolontariusze w państwach członkowskich w czasie pandemii i podczas napływu uchodźców, młodzież udowodniła, że ma potencjał, by promować solidarność międzypokoleniową i tworzyć więzi międzypokoleniowe z innymi grupami wiekowymi⁴;
6. wolontariat międzypokoleniowy łączy osoby młodsze i starsze podczas realizacji wartościowych i przynoszących obopólne korzyści działań, programów i projektów, które pozwalają zwiększyć solidarność oraz prawdziwe zrozumienie i szacunek między pokoleniami oraz pomagają budować bardziej spójne społeczności;

³ Doświadczenie młodzieży jest rozumiane jako posiadana przez młode osoby świadomość tego, co ich zdaniem się sprawdziło.

⁴ Odpowiedzi państw członkowskich w okresowo aktualizowanych kwestionariuszach na temat środków przyjętych przez państwa członkowskie w dziedzinie edukacji i młodzieży podczas pandemii COVID-19 podczas prezydencji HR, DE, PT i SI.

7. przepaść cyfrowa odzwierciedla długotrwale nierówności w rozwijaniu umiejętności i zapewnianiu dostępu do nowych technologii. W Zielonej księdze w sprawie starzenia się Komisja przyznaje, że „inwestowanie w umiejętności cyfrowe, rozwój społeczności lokalnych i spójność międzypokoleniową może zapobiec pogorszeniu zdrowia i dobrostanu psychicznego oraz ograniczać nierówności”⁵. Dzielenie się umiejętnościami cyfrowymi i wiedzą cyfrową jest obszarem, w którym osoby młode mogą odgrywać wiodącą rolę i przyczyniać się do budowania silniejszych więzi międzypokoleniowych z osobami starszymi od nich⁶;
8. programy i inicjatywy UE, takie jak Erasmus+, Europejski Korpus Solidarności, unijny dialog młodzieżowy, Europejski Rok Młodzieży 2022, Konferencja w sprawie przyszłości Europy, nowy europejski Bauhaus, a także europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne (ESI), w tym ALMA (ang. *Aim, Learn, Master, Achieve* – mierz wysoko, ucz się, osiągnij biegłość, realizuj cele) w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego+ i Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy (Next Generation EU), mogą być cennymi instrumentami promowania dialogu międzypokoleniowego i zachęcania do solidarności międzypokoleniowej w kwestiach dotyczących młodzieży na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Projekty oparte na wolontariacie i działaniach solidarnościowych są żywym dowodem woli osób młodych, by angażować się m.in. w dialog międzypokoleniowy i solidarność między pokoleniami;

⁵ Komisja: Zielona księga w sprawie starzenia się: wspieranie solidarności i odpowiedzialności międzypokoleniowej, COM(2021) 50 final, Dz.U. C 50 z 27.1.2021, s. 21.

⁶ Sprawozdanie specjalne Euractiv: „Golden years: Opportunities for Europe’s ageing population” [Złote lata: szanse dla starzejącego się społeczeństwa Europy], 22 czerwca 2022 r., z odesłaniem do sprawozdania Edwards Lifesciences pt. „Unifying Generations: Building the Pathway to Intergenerational Solidarity” [Jednoczenie pokoleń: droga do solidarności między pokoleniami], 21 czerwca 2022 r.

9. promowanie wyrównywania szans między pokoleniami poprzez politykę dotyczącą młodzieży⁷ na wszystkich szczeblach ma duże znaczenie, zwłaszcza na obszarach wiejskich, oddalonych, peryferyjnych, słabiej rozwiniętych i najbardziej oddalonych. Malejący odsetek młodszych pokoleń w różnych państwach członkowskich⁸ oraz „drenaż mózgów” stanowią poważne wyzwanie dla wielu z tych społeczności, dlatego kluczowe znaczenie ma nadanie wyższego priorytetu wyrównywaniu szans między pokoleniami poprzez kształtowanie uzupełniających polityk dotyczących młodzieży⁹, co pozwoli zapewnić spójność;
10. przy uwzględnianiu wymiaru międzypokoleniowego w politykach dotyczących młodzieży i przy pracy z młodzieżą należy zapewnić równouprawnienie płci¹⁰. Wymaga to starań nie tylko ze strony rządów, ale również ze strony społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji młodzieżowych, liderów grup młodzieżowych, osób pracujących z młodzieżą, mediów i sektora prywatnego;
11. unijny dialog młodzieżowy, jako największy mechanizm angażujący młodzież w UE, oraz system współzarządzania Rady Europy zapewniają przestrzeń do ukształtowania koncepcji dialogu międzypokoleniowego jako procesu, w którym ludzie w różnym wieku dysponują przestrzenią do wspólnej refleksji i wspólnego tworzenia. Podczas konferencji UE na temat młodzieży, która odbyła się w Pradze w dniach 11–13 lipca 2022 r., młodzi ludzie wyrazili pogląd, że dialog międzypokoleniowy nie powinien zastępować bezpośredniego dialogu młodzieży z decydentami politycznymi, lecz powinien odbywać się równolegle z tym dialogiem,

⁷ Polityki dotyczące młodzieży to polityki, które mają wpływ na życie osób młodych i których integralną częścią jest poprawa ich warunków życia i zwiększenie ich szans, a także wspieranie równych możliwości uczestnictwa w życiu gospodarczym, społecznym i politycznym.

⁸ Dokument orientacyjny EKG ONZ nr 18 na temat starzenia się, marzec 2017 r.

⁹ Uzupełniające polityki dotyczące młodzieży opierają się na ocenie potrzeb młodych ludzi i uwzględniają różne aspekty polityki publicznej, które nie są objęte bardziej ogólnymi dokumentami dotyczącymi polityki, na przykład dobrostan, zdrowie psychiczne, mieszkalnictwo, dostęp do infrastruktury lub usług itp.

¹⁰ Ramy prac Komisji Europejskiej w zakresie równouprawnienia płci wyznacza strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025, która określa cele polityczne i kluczowe działania na lata 2020–2025. Komunikat Komisji COM(2020) 152 final.

UWAŻAJĄ, ŻE:

12. ważne jest promowanie dialogu zarówno między osobami młodymi, jak i między nimi a starszymi pokoleniami. Korzyści płynące z połączenia doświadczenia i kompetencji różnych pokoleń są znaczące i przyczyniają się do budowania pokojowych i spójnych społeczeństw opartych na wzajemnym szacunku, empatii, solidarności i zrozumieniu potrzeb wszystkich grup wiekowych;
13. zaangażowanie młodych ludzi w dialog międzypokoleniowy i w projekty opierające się na solidarności międzypokoleniowej, w tym wolontariat, umożliwia młodym ludziom nabywanie kompetencji przekrojowych i umiejętności społecznych, które mogą być stosowane w innych dziedzinach ich życia. Aktywne zaangażowanie różnych pokoleń w dialog międzypokoleniowy przyczynia się do rozwoju umiejętności interpersonalnych i zdolności wzajemnej adaptacji oraz pomaga budować odporność i dobrostan społeczeństwa poprzez zaangażowanie społeczne, podtrzymywanie więzi społecznych i zapobieganie izolacji społecznej;
14. propagowanie wyrównywania szans między pokoleniami poprzez całościowe i perspektywiczne podejście do opracowywania polityk dotyczących młodzieży przyczynia się do spójności społecznej. Decydenci przy wsparciu naukowców, osób pracujących z młodzieżą, organizacji młodzieżowych, innych specjalistów¹¹ i innych zainteresowanych stron powinni wykazać się silnym zaangażowaniem politycznym na rzecz przeciwdziałania nierównościom zarówno w obrębie różnych pokoleń, jak i między nimi, oraz na rzecz rozwiązywania problemów międzypokoleniowych. Powinni oni mieć dostęp do istniejących krajowych lub europejskich danych i faktów, zdezagregowanych według wieku, dokumentujących ewolucję nierówności między młodymi ludźmi z różnych środowisk, żyjącymi w różnych warunkach i pochodzącymi z różnych grup wiekowych;

¹¹ Do celów niniejszych konkluzji Rady „inny specjalista” oznacza osobę, zwykle postrzeganą – w zależności od kontekstu krajowego – jako mentora, edukatora, nauczyciela akademickiego, instruktora lub szkoleniowca, która zapewnia instruktaż lub szkolenie decydentom, osobom pracującym z młodzieżą i wolontariuszom pracującym w obszarze młodzieży, aby umożliwić im zdobycie umiejętności potrzebnych im do pracy lub działalności.

15. decydenci, organizacje młodzieżowe, w tym lokalne rady młodzieżowe, osoby młode, osoby pracujące z młodzieżą, liderzy grup młodzieżowych, naukowcy, edukatorzy i inne właściwe zainteresowane strony powinni w stosownych przypadkach rozważyć dodatkowe środki i innowacyjne podejścia, dzięki którym osoby młode mogłyby uczestniczyć obok innych grup wiekowych w procesach decyzyjnych;
16. należy uszanować różnorodność pokoleń pod względem różnorodnych cech indywidualnych i grupowych, w tym zdolności umysłowych i fizycznych, warunków społeczno-ekonomicznych oraz różnych tożsamości, tak aby wszystkie pokolenia miały równe szanse na pełne i skuteczne uczestnictwo w dialogu międzypokoleniowym na wszystkich szczeblach procesu decyzyjnego mającego wpływ na ich życie osobiste, zawodowe i społeczne;
17. ważne jest wspieranie osób, które pracują z młodzieżą odpłatnie i na zasadzie wolontariatu, w propagowaniu i wdrażaniu wymiaru międzypokoleniowego w ich pracy. Kształcenie i szkolenie osób, które pracują z młodzieżą odpłatnie i na zasadzie wolontariatu, w obszarze wymiaru międzypokoleniowego należy w stosownych przypadkach dostosować tak, aby podczas pracy z młodzieżą i wolontariatu promować solidarność międzypokoleniową i wyrównywanie szans między pokoleniami;
18. należy zbadać możliwość zaangażowania naukowców w opracowywanie długoterminowych środków strukturalnych propagujących solidarność i sprawiedliwość międzypokoleniową, na przykład poprzez dostarczanie wskaźników dotyczących wyrównywania szans między pokoleniami lub poprzez okresowe publikacje badawcze, w których analizowany byłby ten proces;

19. innowacyjne inicjatywy polegające na dialogu międzypokoleniowym na rzecz rozwoju umiejętności cyfrowych mogą zachęcić młodych Europejczyków do angażowania rówieśników i osób starszych w transformację cyfrową. Takie inicjatywy, mające na celu umożliwienie społecznościom wzmocnienia ich umiejętności cyfrowych, mogą zmniejszyć samotność członków społeczności, przyczynić się do ich dobrostanu i zwiększyć ich włączenie społeczne, a tym samym pomóc w budowaniu spójnych społeczności;
20. koncepcja zrównoważonego rozwoju, o której mowa w celach zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, oraz potrzeba wzmocnienia jej wymiaru społecznego oznaczają aktywne zaangażowanie obywateli w każdym wieku w budowanie bezpiecznych, integracyjnych i spójnych społeczności. Społeczne uznanie zróżnicowanych potrzeb i zakresu odpowiedzialności różnych grup wiekowych można wzmocnić poprzez wydarzenia i działania wolontariackie skupiające przedstawicieli różnych grup wiekowych, aby zapewnić młodszemu i starszemu pokoleniom możliwość interakcji i wymiany poglądów na tematy związane ze zrównoważoną Europą;
21. zrozumienie różnorodności pokoleniowej ma istotne konsekwencje dla budowania zdolności do rozwijania zdrowych relacji międzypokoleniowych i spójności społecznej. W celu propagowania dialogu między młodszymi i starszymi pokoleniami możliwość nawiązania tego dialogu należy również zapewnić dzieciom, co pozwoli obu stronom zdobyć doświadczenie konstruktywnego dialogu, a jednocześnie rozwijać wzajemny szacunek i empatię od najmłodszych lat,

WZYWAJĄ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE, BY NA ODPOWIEDNICH SZCZEBŁACH:

22. podnosiły świadomość kwestii związanych z wyrównywaniem szans między pokoleniami wśród decydentów oraz dostarczały im faktów, informacji, danych i innych odpowiednich zasobów potrzebnych do wzmocnienia równości osób w różnym wieku w procesie kształtowania polityki;
23. zbadały możliwości włączenia do strategii i polityk na rzecz młodzieży, w stosownych przypadkach, celów i środków odzwierciedlających wymiar międzypokoleniowy. Te cele i środki należy opracowywać na podstawie wiedzy, faktów i dobrych praktyk oraz w porozumieniu z różnymi grupami osób młodych, reprezentującymi ich organizacjami i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami, aby prowadzone w ten sposób polityki przynosiły lepiej dostosowane do potrzeb i sprzyjające włączeniu społecznemu efekty;
24. propagowały i ułatwiały, w ścisłej współpracy z organizacjami młodzieżowymi, radami młodzieżowymi oraz organami i społecznościami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi, konsultacje z osobami młodymi oraz ich aktywny i znaczący udział w tworzeniu, wdrażaniu i ocenie międzypokoleniowego wymiaru wszystkich polityk dotyczących młodzieży.
25. ułatwiały tworzenie okazji i dostępnych przestrzeni do angażowania się osób młodych w konstruktywny dialog międzypokoleniowy w publicznych procesach podejmowania decyzji we wszystkich obszarach polityki, które mają wpływ na ich życie i dobrostan, poprzez wdrażanie ukierunkowanych środków, które umożliwią angażowanie się w szczególności młodych osób o mniejszych szansach i niedostatecznie reprezentowanych grup osób młodych;
26. zbadały możliwości zapewnienia przestrzeni umożliwiającej współpracę decydentów, naukowców, osób pracujących z młodzieżą i osób młodych nad opracowaniem narzędzi dialogu międzypokoleniowego, np. zestawów takich narzędzi, oraz zapewnienia równego dostępu do informacji na temat tego, w jaki sposób opinie młodych ludzi mogą zostać wysłuchane dzięki możliwościom dialogu międzypokoleniowego;

27. wykorzystywały możliwości oferowane przez Europejski Korpus Solidarności i program Erasmus+, aby wspierać rozwój i wdrażanie strategii budowania zdolności organizacji młodzieżowych i osób młodych, które pomagają rozwijać wolontariat społeczny poprzez tworzenie partnerstw odzwierciedlających różnorodność całej społeczności i potrzeby różnych pokoleń;
28. zbadaly, w jaki sposób istniejące oparte na kompetencjach ramy¹² formalnego i pozaformalnego kształcenia, uczenia się i szkolenia z zakresu pracy z młodzieżą mogą pomóc odzwierciedlić międzypokoleniowy wymiar w pracy z młodzieżą.

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH I KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY W SWOICH OBSZARACH KOMPETENCJI I NA ODPOWIEDNICH SZCZEBŁACH, KIERUJĄC SIĘ ZASADĄ POMOCNICZOŚCI:

29. zbadaly możliwość wykorzystania istniejących wskazówek, zestawów narzędzi¹³ i mechanizmów, takich jak panele obywatelskie¹⁴, aby wspierać włączanie wymiaru młodzieży do polityk sektorowych, a zatem zwiększać spójność polityki i tym samym tworzyć polityki i usługi w większym stopniu uwzględniające potrzeby osób młodych.

¹² Zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich CM/Rec(2017)4 w sprawie pracy z młodzieżą

¹³ OECD (2020), *Governance for Youth, Trust and Inter Generational Justice: Fit for All Generations?* [Zarządzanie służące młodzieży, zaufaniu i sprawiedliwości międzypokoleniowej: dostosowane do potrzeb wszystkich pokoleń?], OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paryż; lub metoda stosowania wskaźnika dotyczącego młodzieży określona w strategii ONZ na rzecz młodzieży: *Youth 2030 Working with and for young people* [Młodzież 2030: praca z osobami młodymi i dla nich].

¹⁴ COM(2022) 404 final: Panele obywatelskie umożliwiają obywatelom wspólne zastanowienie się nad tematami, które ich dotyczą. Na przykład, europejskie panele obywatelskie stanowiły jeden z głównych elementów Konferencji w sprawie przyszłości Europy. Podobnie jak miało to miejsce w ramach Konferencji, uczestnicy powinni być wybierani losowo; skład paneli powinien też jednak odzwierciedlać różnorodność i demografię Europy. Młodzi ludzie powinni stanowić jedną trzecią uczestników. W stosownych przypadkach ocena skutków będzie obejmować „sprawozdanie obywatelskie” przedstawiające wyniki tych procesów partycypacyjnych i deliberatywnych. W przypadkach, w których wszyscy uczestnicy panelu będą młodymi ludźmi, będzie to określane jako „ocena przez młodzież”. Pierwszy taki panel obywatelski nowej generacji zostanie zainaugurowany w kontekście orędzia o stanie Unii z 2022 r.

30. dalej wykorzystywały istniejące mechanizmy i platformy uczestnictwa, takie jak symulacje sesji parlamentarnych z udziałem młodzieży i dialog polityczny z decydentami na szczeblu lokalnym, krajowym, regionalnym i europejskim, w celu promowania dialogu międzypokoleniowego między osobami młodymi a zainteresowanymi stronami posiadającymi uprawnienia decyzyjne na wszystkich szczeblach;
31. wykorzystywały istniejące sieci i narzędzia, w tym Eurodesk i Europejski Portal Młodzieżowy, do promowania przyjaznych dla użytkownika informacji na temat dostępnych w UE różnych możliwości opracowywania i wdrażania projektów i inicjatyw wspierających dialog, solidarność i wyrównywanie szans między pokoleniami;
32. ułatwiały wymianę dobrych praktyk w zakresie wspólnego angażowania młodszych i starszych obywateli w działania solidarnościowe, a także planowania na poziomie społeczności lokalnych, co przewidują programy takie jak Erasmus+ i Europejski Korpus Solidarności, oraz w zakresie uczenia się przez całe życie za pośrednictwem istniejących narzędzi i platform UE, w celu zwiększenia spójności społecznej w społecznościach lokalnych;
33. organizowały działania w zakresie wzajemnego uczenia się, takie jak seminaria, partnerskie uczenie się lub inne odpowiednie formy współpracy między zainteresowanymi stronami z różnych obszarów polityki, osobami młodymi i organizacjami młodzieżowymi w zakresie promowania dialogu, solidarności i wyrównywania szans między pokoleniami;
34. w ramach istniejących ram finansowych i programów – wspierały i, w miarę możliwości, badały możliwości tworzenia przestrzeni i inicjatyw dla młodych ludzi, aby wzmacniać spójność społeczną oraz umożliwiać im rozwój i udział w działaniach propagujących dialog międzypokoleniowy.

ZWRACAJĄ SIĘ DO KOMISJI EUROPEJSKIEJ, BY ZGODNIE Z ZASADĄ
POMOCNICZOŚCI:

35. wspierała synergie między polityką młodzieżową a innymi politykami i programami dotyczącymi młodzieży, aby osiągnąć cele strategii UE na rzecz młodzieży, w tym europejskie cele młodzieżowe: nr 3 „Włączające społeczeństwa” i nr 4 „Informowanie i konstruktywny dialog”, którego założenia obejmują dialog i spójność społeczną, a także angażowanie się w pełen szacunku i pozbawiony przemocy dialog;
36. podkreślała rolę unijnego koordynatora ds. młodzieży w podnoszeniu świadomości tego, że kwestiami międzypokoleniowymi trzeba zająć się we wszystkich odpowiednich obszarach polityki;
37. ułatwiała wymianę dobrych praktyk między państwami członkowskimi w zakresie wspierania dialogu międzypokoleniowego i solidarności międzypokoleniowej z wykorzystaniem Europejskiego Portalu Młodzieżowego, Youth Wiki oraz programów i inicjatyw UE, takich jak Erasmus+, Europejski Korpus Solidarności, Kreatywna Europa i nowy europejski Bauhaus.

ZWRACAJĄ SIĘ DO WSZYSTKICH PODMIOTÓW ZAANGAŻOWANYCH W EUROPEJSKĄ WSPÓŁPRACĘ W OBSZARZE MŁODZIEŻY, BY:

38. promowały Europejski Dzień Solidarności Międzypokoleniowej, który od 2009 r. jest obchodzony corocznie 29 kwietnia i stanowi dla Unii dobrą okazję do odnowienia swojego zobowiązania do wzmacniania solidarności i współpracy między pokoleniami w celu dążenia do sprawiedliwego i zrównoważonego społeczeństwa¹⁵;
39. pobudzały dialog międzypokoleniowy w celu zwalczania dyskryminacji ze względu na wiek i ageizmu poprzez łączenie różnych grup wiekowych i umożliwianie im lepszego wzajemnego poznania się, uczenia się od siebie nawzajem i współpracy w codziennym życiu;
40. podejmowały wspólne starania na rzecz realizacji europejskiego celu młodzieżowego nr 4 poprzez angażowanie różnych pokoleń w ramach wspólnych działań mających na celu zaangażowanie społeczności lokalnych w zwalczanie ukierunkowanych kampanii dezinformacyjnych i propagandowych. W stosownych przypadkach należy ocenić i rozważyć rozszerzenie, zarówno w edukacji formalnej, jak i w kontekście uczenia się pozaformalnego, programów na rzecz umiejętności korzystania z mediów mających na celu budowanie odporności społecznej na ukierunkowane kampanie dezinformacyjne i wprowadzające w błąd. Jest to szczególnie ważne w kontekście kampanii dezinformacyjnych i wprowadzających w błąd w sytuacji kryzysowej, np. w przypadku pandemii COVID-19 i rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie w 2022 r.

¹⁵ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 940/2011/UE z dnia 14 września 2011 r. w sprawie Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (2012), Dz.U. 246 z 23.9.2011, s. 5.

a) ŹRÓDŁA

Przyjmując niniejsze konkluzje, Rada i przedstawiciele rządów państw członkowskich zebrani w Radzie uwzględniają następujące dokumenty:

- Zalecenie Rady z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie mobilności młodych wolontariuszy w Unii Europejskiej, Dz.U. C 157 z 2022 r.
- Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie zachęcania młodych ludzi jako podmiotów kształtujących zmianę do zaangażowania na rzecz ochrony środowiska, Dz.U. C 159/07 z 2022 r.
- Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży (2022), Dz.U. L 462 z 28.12.2021.
- Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ochrony i tworzenia dla młodych ludzi przestrzeni obywatelskich, które ułatwiają merytoryczne uczestnictwo młodzieży, Dz.U. C 501 1/04 z 2021 r.
- Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie wzmocnienia zarządzania wielopoziomowego przy promowaniu uczestnictwa młodych ludzi w procesach decyzyjnych, Dz.U. C 241/03 z 2021 r.
- Komisja Europejska, Zielona księga w sprawie starzenia się: Wspieranie solidarności i odpowiedzialności między pokoleniami, COM(2021) 50 final.
- Konkluzje Rady w sprawie uwzględniania w politykach publicznych problematyki starzenia się, dok. 6976/21 (2021 r.).

- Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie wspierania świadomości demokratycznej i demokratycznego zaangażowania młodych ludzi w Europie, Dz.U. C 415/09 z 2020 r.
- Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie zwiększania szans młodych ludzi w obszarach wiejskich i regionach oddalonych, Dz.U. C 193/06 z 2020 r.
- Rezolucja Rady i przedstawicieli państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ustanowienia wytycznych co do zarządzania unijnym dialogiem młodzieżowym – Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027, Dz.U. C 189 z 2019 r.
- Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży: Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027, Dz.U. C 456 z 2018 r.
- Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012, Dz. U. L 246/5.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Nowy Europejski Bauhaus: piękno, zrównoważoność, wspólnota”, COM(2021) 573.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Strategia UE na rzecz praw dziecka”, COM(2021) 142 final.

- Europejska Rada Stosunków Międzynarodowych, dokument orientacyjny, wrzesień 2021 r.: „Niewidoczne podziały w Europie: Jak COVID-19 polaryzuje europejską politykę”.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Unia równości: strategia na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025”, COM(2020) 152.
- Komisja Europejska, *Mapping study on the intergenerational dimension of sport: final report to the European Commission* [Analiza międzypokoleniowego wymiaru sportu: sprawozdanie końcowe dla Komisji Europejskiej], Urząd Publikacji, 2020 r.
- Komisja Europejska, „Plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych”.
- Komisja Europejska, „Europejski filar praw socjalnych w 20 zasadach”.
- OECD, *Recommendation of the Council on Creating Better Opportunities for Young People* [Zalecenie Rady w sprawie tworzenia lepszych szans dla osób młodych], OECD/LEGAL/0474 z 10.6.2022 r.

- Sprawozdanie OECD pt. *Governance for Youth, Trust and Inter Generational Justice: Fit for All Generations?* [Zarządzanie służące młodzieży, zaufaniu i sprawiedliwości międzypokoleniowej: dostosowane do potrzeb wszystkich pokoleń?] z 22.11.2020 r.
- Sprawozdanie OECD pt. *Youth and Covid-19: Response, Recovery and Resilience* [Młodzież a COVID-19: reakcja, odbudowa i odporność] z 11.6.2020 r.
- Komisja Europejska, dokument roboczy służb Komisji pt. „Wytyczne w sprawie lepszego stanowienia prawa”, SWD(2021) 305 final z 3.11.2021.
- ONZ, strategia na rzecz młodzieży: *Youth 2030 Working with and for young people* [Młodzież 2030: praca z osobami młodymi i dla nich].
- Deležan Tomaž, *Derailing modern democracies: the case of youth absence from an intergenerational perspective* [Wypaczenie współczesnych demokracji: nieobecność młodzieży z perspektywy międzypokoleniowej], Annales, 2018.
- Deležan Tomaž, *Intergenerational dialogue for democracy* [Międzypokoleniowy dialog na rzecz demokracji], Międzynarodowy Instytut Demokracji i Pomocy Wyborczej, dokument do dyskusji nr 1/2017.
- List europejskiej organizacji Parents for Future do instytucji UE, 12 czerwca 2020 r.

b) DEFINICJE GŁÓWNYCH POJĘĆ UŻYTYCH W NINIEJSZYCH KONKLUZJACH

„Propagowanie wymiaru międzypokoleniowego w kształtowaniu polityki młodzieżowej i w pracy z młodzieżą” oznacza propagowanie dialogu międzypokoleniowego, solidarności międzypokoleniowej oraz sprawiedliwości międzypokoleniowej / wyrównywania szans między pokoleniami w obszarze młodzieży w ramach zadań strategii UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 poprzez:

- innowacyjne międzysektorowe polityki młodzieżowe (np. ustanowienie wymiaru międzypokoleniowego jednym z priorytetów horyzontalnych, filarów lub celów strategicznych lub operacyjnych dokumentów dotyczących polityki młodzieżowej) sprzyjające dialogowi w procesach decyzyjnych, aby umożliwić osobom młodym równy udział w podejmowaniu decyzji mających wpływ na ich życie, a tym samym sprzyjać różnorodności wiekowej i wyrównywaniu szans osób w różnym wieku w życiu publicznym na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;
- wzbogacenie pracy z młodzieżą poprzez włączenie kwestii solidarności międzypokoleniowej i dialogu międzypokoleniowego do działań realizowanych w ramach pracy z młodzieżą i wolontariatu.

„Dialog międzypokoleniowy” oznacza interaktywną i bezpieczną przestrzeń lub możliwość uczestnictwa, które łączą młodsze i starsze pokolenia w celu stworzenia wspólnej wiedzy i wspólnego doświadczenia. Można go prowadzić za pomocą różnych mechanizmów (np. ankiet, spotkań, okrągłych stołów, paneli obywatelskich, forów lub komitetów doradczych) mających na celu osiągnięcie wysokiego poziomu świadomego obywatelstwa, wspólne podejmowanie decyzji oraz włączenie zasad wyrównywania szans między pokoleniami i sprawiedliwości międzypokoleniowej do sprawowania rządów na różnych szczeblach.

„Równość międzypokoleniowa” oznacza zapewnienie takiego samego poziomu możliwości i pomocy wszystkim grupom wiekowym w społeczeństwie. Gwarantuje to wszystkim grupom wiekowym takie same prawa i obowiązki.

„Wyrównywanie szans między pokoleniami” oznacza uznanie, że różne grupy wiekowe mają zróżnicowane potrzeby i że należy dokonać korekt nierównowagi. Proces ten jest ciągły i wymaga zidentyfikowania i przewyciężenia celowych i niezamierzonych barier wynikających z uprzedzeń lub struktur systemowych. Wyrównywanie szans oznacza zapewnienie wsparcia i pomocy w różnym zakresie w zależności od konkretnych potrzeb lub zdolności różnych grup wiekowych. Gwarantuje to wszystkim grupom wiekowym zasoby niezbędne do uzyskania dostępu do tych samych możliwości.

„Sprawiedliwość międzypokoleniowa” odnosi się do uczciwości między pokoleniami opartej na założeniu, że „dążenie do dobrobytu przez obecne pokolenie nie powinno ograniczać szans na dobre i godne życie kolejnych pokoleń” (Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2013 r.¹⁶). W kontekście niniejszych konkluzji Rady sprawiedliwość międzypokoleniowa opisuje stosunki między współczesnymi pokoleniami, tj. młodszymi i starszymi.

„Solidarność międzypokoleniowa” odnosi się do wzajemnego wsparcia i współpracy między różnymi grupami wiekowymi w celu stworzenia społeczeństwa, w którym ludzie w każdym wieku odgrywają rolę zgodną ze swoimi potrzebami i możliwościami oraz mogą na równych zasadach korzystać z postępu gospodarczego i społecznego swojej społeczności.

¹⁶ Sprawozdanie sekretarza generalnego ONZ pt. *Intergenerational solidarity and the needs of future generations* [Solidarność międzypokoleniowa i potrzeby przyszłych pokoleń] (A/68/322, 2013).

c) PODSUMOWANE SPRAWOZDANIA KOŃCOWEGO Z KONSULTACJI KRAJOWYCH
W RAMACH 9. CYKLU UNIJNEGO DIALOGU MŁODZIEŻOWEGO:

Etap konsultacji w ramach 9. cyklu unijnego dialogu młodzieżowego (EUYD9) trwał od stycznia do sierpnia 2022 r. Niniejsze podsumowanie wyników EUYD9 obejmuje konsultacje prowadzone przez krajowe grupy robocze, wkład międzynarodowych pozarządowych organizacji młodzieżowych uczestniczących w EUYD9 oraz wyniki konferencji UE na temat młodzieży w ramach EUYD9 w Pradze (Republika Czeska)¹⁷. Uwzględniono również śródkresowe zestawienie dobrych praktyk¹⁸.

Wyniki podtematu 1: „Informacja i edukacja”

Zdaniem osób młodych, które wzięły udział w konsultacjach, źródła informacji i możliwości zdobywania wiedzy o zmianie klimatu powinny:

- być przyjazne dla młodzieży, łatwo dostępne i podane w różnych formatach i językach;
- pokazywać znaczenie zmiany klimatu dla życia różnych grup osób młodych;
- być wszechstronne, wiarygodne i oparte na danych naukowych, obejmować różne tematy z dziedziny środowiska oraz przedstawiać procesy polityczne i ewolucję sytuacji w związku ze zrównoważonym rozwojem;
- podkreślać powiązania między zmianą klimatu a nierównościami, o czym wiele osób młodych nie wiedziało podczas konsultacji;

¹⁷ Konferencja UE na temat młodzieży w ramach EUYD9 w Pradze (Republika Czeska). *Final Conference Report: Deliberations on Sustainability and Inclusion* [Sprawozdanie końcowe z konferencji: rozważania na temat zrównoważonego rozwoju i włączenia], 25 lipca 2022 r.

¹⁸ *EUYD9 Mid-Term Report. Good Practices and Consultation Processes* [Sprawozdanie śródkresowe z EUYD9. Dobre praktyki i procesy konsultacji], 30 czerwca 2022 r.

- wykraczać poza wymianę informacji i mieć na celu motywowanie osób młodych do działania na rzecz zrównoważonego rozwoju i wzmacniania ich w tym działaniu, w tym poprzez aktywność polityczną i dokonywanie zrównoważonych wyborów w zakresie stylu życia;
- unikać „apokaliptycznych przekazów”, które wzbudzają poczucie braku nadziei i mają wpływ na zdrowie psychiczne osób młodych.

Aby zwiększyć możliwości uczenia się o zrównoważonym rozwoju, zasugerowano lepsze wykorzystanie szkół oraz włączenie tego tematu do ich programów nauczania. Chociaż szkoły były najpowszechniej sugerowanym forum dla tworzenia tych możliwości, wśród środowisk sprzyjających zdobywaniu wiedzy wymieniono również społeczeństwo obywatelskie, kluby młodzieżowe, organizacje młodzieżowe, narzędzia cyfrowe i programy partnerskie. Zwrócono uwagę na potrzebę finansowania pracy z młodzieżą i organizacji młodzieżowych w celu rozszerzenia możliwości uczenia się o zrównoważonym rozwoju.

Wyniki podtematu 2: „Działanie i wzmacnianie pozycji”

Uczestnicy konsultacji powszechnie wyrazili opinię, że decydenci i politycy nie podejmują działań w kwestiach zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska oraz że osoby młode mają bardzo ograniczone możliwości pociągania decydentów do odpowiedzialności w tych dziedzinach. Wyrażano poczucie nieufności wobec polityków i niezadowolenia z ich działań. Wiele osób młodych, choć nie wszystkie z nich, było w stanie zidentyfikować różne dostępne mechanizmy uczestnictwa (np. protesty, petycje, organizacje społeczeństwa obywatelskiego). Ogólnie rzecz biorąc, stwierdzono jednak, że wszystkie te mechanizmy nie przynoszą zmian w zakresie zrównoważonego rozwoju ze względu na brak działań ze strony odpowiednich decydentów politycznych. Nie wskazano powszechnie żadnych konkretnych rodzajów mechanizmów, które byłyby bardziej skuteczne. Osoby młode zaangażowane w struktury formalne (np. rady młodzieżowe, rady doradcze) stwierdziły, że struktury te mają pewien wpływ, gdy stanowią element procesów kształtowania polityki. Wiele osób młodych nie wiedziało jednak o tych strukturach. Stwierdzono, że możliwości pociągnięcia decydentów do odpowiedzialności zostałyby zwiększone poprzez:

- zobowiązanie się decydentów politycznych do podjęcia szerzej zakrojonych działań w oparciu o wyniki mechanizmów uczestnictwa;

- poprawę dostępu do mechanizmów uczestnictwa, przy zapewnieniu, aby skupiały się one na problemach grup zmarginalizowanych, a także na kwestiach dotyczących większości, oraz umożliwiały marginalizowanym osobom młodym odgrywanie ról przywódczych;
- większą liczbę możliwości uczestnictwa w działaniach dotyczących zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza w nieformalnym i regularnym dialogu z wybranymi w wyborach przedstawicielami;
- wspieranie i ochronę rad młodzieży dzięki zwiększeniu zasobów, utworzeniu większej liczby lokalnych rad młodzieżowych i zapewnieniu wsparcia legislacyjnego.

Wyniki podtematu 3: „Zarządzanie”

Na konferencjach na temat młodzieży zorganizowanych w ramach EUYD9 we Francji i w Republice Czeskiej oraz na nieformalnym posiedzeniu ministerialnym w dniu 22 stycznia 2022 r. w Strasburgu wskazano obawy osób młodych dotyczące instrumentalnego wykorzystywania młodzieży do celów wizerunkowych. Osoby młode, które uczestniczyły w tym etapie konsultacji, były mniej zaznajomione z tą koncepcją, ale często były w stanie ją rozpoznać. Instrumentalne wykorzystywanie młodzieży do celów wizerunkowych określono jako podejmowanie przez polityków lub decydentów politycznych i osoby młode zobowiązań, które nie mają realnej możliwości doprowadzenia do zmian politycznych, pomimo oczekiwań w tym zakresie. W ramach konsultacji stwierdzono, że mechanizmy uczestnictwa mogą ograniczyć zjawisko instrumentalnego wykorzystywania młodzieży do celów wizerunkowych poprzez:

- zwiększenie przejrzystości i widoczności dzięki jasnemu informowaniu młodych ludzi o wykonalności ich żądań oraz dbanie o to, by zobowiązania decydentów politycznych były publicznie rejestrowane i propagowane;
- dostarczanie osobom młodym informacji o następstwach działań podjętych przez decydentów politycznych i informacji zwrotnych na ich temat w wyniku działań z uczestnictwem młodzieży, przy czym decydenci polityczni powinni publicznie informować o osiągniętych zmianach lub uzasadnić brak zmian w wyznaczonym terminie, a także angażować się w stały dialog z młodzieżą;
- rozwijanie bardziej konsekwentnych i silniejszych powiązań między mechanizmami uczestnictwa a sektorami polityki związanymi ze zrównoważonym rozwojem.

Wyniki podtematu 4: „Mobilność i solidarność”

Podczas konsultacji zapytano młodych ludzi z różnych marginalizowanych środowisk, co mogłoby pomóc im w korzystaniu z ogólnounijnych możliwości w zakresie mobilności związanych ze środowiskiem naturalnym. Główną kwestią były bariery finansowe lub obawa przed nimi. Obejmowało to koszty bezpośrednie, brak możliwości przerwania zatrudnienia lub ryzyko utraty pomocy społecznej. Pewną rolę odegrały również bariery językowe i brak dostępnych informacji na temat takich możliwości. Niektórzy młodzi ludzie postrzegali możliwości w zakresie mobilności w UE jako nieprzeznaczone dla młodych ludzi ze środowisk, z których pochodzili. Nie bez znaczenia była także tendencja do skupiania się na bezpośrednich potrzebach życiowych lub kwestiach lokalnych, a nie na kwestiach dotyczących środowiska naturalnego. Młodzi ludzie, z którymi przeprowadzono konsultacje, uznali, że należy:

- obniżyć próg pozwalający na uzyskanie dostępu do istniejących możliwości poprzez zniesienie kosztów, oferowanie możliwości krótkoterminowych (od dwóch do trzech dni), uproszczenie procedur administracyjnych oraz bezpośrednie nawiązywanie kontaktu przez szkoły lub projekty lokalne;
- zwiększyć finansowanie i wsparcie dla organizacji promujących projekty dotyczące mobilności i solidarności;
- skupić się na lokalnych inicjatywach środowiskowych, powiązanych ze społecznościami zmarginalizowanymi, z których pochodzą osoby młode, i wywierających na nie wpływ;
- zwiększyć promocję i działania informacyjne, w tym zapewnić możliwości w zakresie mobilności związane ze szkołami, a także poprzez współpracę z organizacjami, specjalistami i poprzednimi uczestnikami, którzy cieszą się zaufaniem marginalizowanych osób młodych;
- podkreślać osobiste korzyści płynące z uczestnictwa, zwłaszcza w odniesieniu do zdolności do zatrudnienia i umiejętności zawodowych, oraz zwiększać atrakcyjność możliwości;
- zapewniać elastyczne, wysokiej jakości i profesjonalne wsparcie, które jest w stanie zaspokoić różnorodne potrzeby w zakresie dostępności, w tym zapewniać zasoby organizacjom pracującym z marginalizowanymi osobami młodymi w celu wspierania możliwości w zakresie mobilności związanych ze środowiskiem.

Wyniki podtematu 5: „Dostęp do infrastruktury”

Ograniczenia finansowe uznano za jeden z kluczowych czynników uniemożliwiających osobom młodym dokonywanie bardziej zrównoważonych wyborów życiowych. Uczestnicy, z którymi przeprowadzono konsultacje, wezwali do rozwoju zrównoważonej infrastruktury, która będzie przystępna cenowo dla osób młodych. Podkreślono również ogólny brak infrastruktury na obszarach wiejskich. Rodzaje infrastruktury, o które zwracali się uczestnicy, obejmowały:

- przystępny cenowo i lepszy transport publiczny oraz bezpieczniejsze i bardziej powszechne udogodnienia dla transportu rowerowego – stanowiłoby to realistyczne alternatywy dla samochodów;
- dostępne finansowo możliwości mieszkaniowe, gdyż zdaniem osób młodych bariery finansowe są dla nich głównym czynnikiem utrudniającym uwzględnianie kwestii zrównoważoności przy wyborze mieszkania;
- bardziej ekologiczne, otwarte przestrzenie publiczne i wspieranie energii ze źródeł odnawialnych;
- przystępną cenowo zrównoważoną żywność i takie możliwości konsumpcji, w tym recykling i ponowne użycie. Było to ważne dla wielu osób młodych, ale nie tak priorytetowe jak inne propozycje.

Podczas konferencji UE na temat młodzieży, która miała miejsce w Pradze, określono rolę polityki młodzieżowej i sektora młodzieżowego we wspieraniu uczestnictwa młodych ludzi w obszarach polityki bardziej bezpośrednio związanych z infrastrukturą, takich jak transport, mieszkalnictwo, urbanistyka, energetyka i rolnictwo.

Wyniki tematu przekrojowego: „Dialog międzypokoleniowy”

Podczas konferencji UE na temat młodzieży, która miała miejsce w Pradze, stwierdzono, że zrównoważony rozwój i włączenie społeczne nie są „kwestiami młodzieżowymi”, lecz kwestiami, które mają wpływ na całe społeczeństwo. W związku z tym stwierdzono, że dobre praktyki w kształtowaniu polityki wymagają dialogu międzypokoleniowego między wszystkimi pokoleniami. Podczas konsultacji w ramach EUYD9 nie wysunięto zdecydowanych postulatów dotyczących dialogu międzypokoleniowego, ale gdy temat ten przedstawiono uczestniczącym osobom młodym, zyskał on pewne poparcie. Stwierdzono, że dialog międzypokoleniowy może:

- usankcjonować i pomóc zrozumieć obawy osób młodych i ich starania na rzecz zrównoważonego rozwoju;
- budować solidarność i wsparcie między pokoleniami;
- sprzyjać międzypokoleniowemu uczeniu się i umożliwiać osobom młodym wpływanie na poglądy starszych pokoleń na temat zrównoważonego rozwoju.

Stwierdzono, że dialog międzypokoleniowy nie powinien zastępować istniejących mechanizmów uczestnictwa młodzieży ani bezpośredniego dialogu między młodzieżą a decydentami, lecz powinien odbywać się równolegle z tymi działaniami.
